

Rod *Lychas* zahrnuje druhy, které obývají jižní, střední a východní Afriku (*L. asper*, *L. burdoi*, *L. obsti*) a rozsáhlou oblast od Indie (*L. tricarinatus*, *L. shoplandi*) až po Austrálii (*L. marmoreus*, *L. variatus*).

Typovým druhem celého rodu je *L. scutillus* z jihovýchodní Asie. Samice dorůstá 45 až 56 mm a samec až 90 mm. Ve své domovině nepatří mezi vzácné druhy, ale na druhé straně se nevyskytuje tak masově jako dva eudominantní druhy orientu, drobný *Liocheles australasiae* z čeledi Ischnuridae a příbuzný *Lychas mucronatus*. *L. scutillus* má v rámci rodu méně častý typ pohlavního dimorfismu (podobně jako *L. nigristernis* a *L. obsti*). Samci většiny ostatních druhů (tedy i *L. mucronatus* a *L. tricarinatus*) mají stejně dlouhou zadní část zadečku jako samice. Samec *L. scutillus* má však, jak je patrné na fotografii, mnohem delší zadní část zadečku (metasoma) než samice.

Terárium pro chov doporučuji celoskleněné, a to především při odchovu mláďat. Malí štíři po prvním svlékání dokáží po lepu vylézt, stejně jako drobní cvrčci, kteří jim slouží za potravu. Terárium by mělo mít v horní části vlepený široký pruh drátěného pletiva na větrání. Podkladem může být vrstva rašeliny, ale ještě více se mi osvědčil lignocel. Čím vyšší

Lychas tricarinatus, samec po třetím svlékání

vrstva, tím lépe kvůli trvalému zajištění vlhkosti. Jako úkryty poslouží větší kousky kůry. Štíři rodu *Lychas* je vhodné chovat ve větších skupinách pohromadě. Terárium je možné osázet rostlinami, které je dobré občas rosit. Štíři vodu z povrchu listů přijímají raději než z napáječky.

Larvy štírů nejen rodu *Lychas* se poprvé svlečou na trupu matky, získají přesnou podobu štírů a začínají během několika dnů opouštět tělo matky. Posedávají pod ní nebo v její těsné blízkosti. Při vyrušení se rozběhnou na všechny strany, ale po chvilce se k matce opět vrátí. Tento stav netrvá ani týden a jakmile štíři začnou přijímat potravu, oddělují od nich samici. Mláďata rodu *Lychas* však ponechávám pohromadě a rozdělují je jen podle počtu svlékání a tedy režimu krmění. Před a těsně po svlékání štíři potravu nepřijímají, cvrčci je naopak ruší a mohou je poškodit nebo i zabít. Avšak v mezičase žerou téměř nepřetržitě a je vhodné zásobit je novou potravou každý den.

Choval jsem pouze pět mláďat druhu *L. scutillus* C. L. Koch, 1845, která se po druhé

Mláďe *L. tricarinatus* po druhém svlékání

L. tricarinatus, samice po pátém svlékání

svlékla 30 až 40 dnů od narození. Po druhém svlékání však tři z nich uhynula. Zbývající dvě mláďata se svlékla po třetí 68. a 74. den života, po čtvrté 88. a 104. den. Shodou náhod se jednalo o samce a samici. Páté, dospělostní svlékání absolvoval samec po 135 dnech a samice 141. den od narození. Dále jsem oba „sourozence“ choval pohromadě, což mělo za následek, že samice ve věku 261 dnů porodila mláďata.

O chovu druhu *L. mucronatus* (Fabricius, 1798) jste si mohli více přečíst v Akva tera fórum 1/2006, proto nyní jen stručně. Jedná se také o společenské štíry. Choval jsem pohromadě 96 exemplářů ve vzdušném teráriu s podkladem vrstvy vlhkého lignocelu

L. tricarinatus, samice krátce po dospělostním pátém svlékání

Pětkrát svlečená samice *L. tricarinatus* s mláďaty před prvním svlékáním

a několika úkryty. Štíři (jak je obvyklé) si zpravidla vyberou jeden či dva úkryty, pod nimiž se všichni těsní a další nechávají prázdné. Přiložená tabulka zahrnuje data získaná dvěma odchovy a dokazuje, že ve vývoji obou populací štíra *L. mucronatus* nebyl žádný rozdíl. Větší časové rozpětí v případě štírů z Vietnamu (1992) je způsobeno podstatně větším množstvím chovaných štírů.

Zatím posledním druhem rodu, který jsem měl možnost chovat, je *L. tricarinatus* (Simon, 1884). Jde o populaci z Indie (Tamil Nadu, Anaimalai). V tomto případě jsem odchovával celkem tři vrhy a několik exemplářů se dožilo až do jejich přirozené smrti, což mi umožnilo zmapovat kromě vývoje také množství porodů a věk, kterého se tyto štíři dožívají.

*1 stáří samice ve dnech při porození larev

	počet larev (number of larvae)	doba průběhu svlékání ve dnech od narození (time of ecdyses counted in days from date of birth)						první porod * (first delivery)
		první (first)	druhé (second)	třetí (third)	čtvrté (fourth)	páté (fifth)	šesté (sixth)	
<i>Lychas tricarinatus</i>	18-35	5-8	29-40	47-70	70-120	112-141 ♀	-	205-220
<i>Lychas mucronatus</i> Vietnam – 1992	28-36	4	35-60	58-94	84-127	113-168	-	203-250
<i>Lychas mucronatus</i> Čína (China) – 2004	17-24	5	34-47	53-70	80-102	116-137	166 ♀	250-266 – ♀♀ pětkrát svlečené (after fifth ecdysis) 298 – ♀ šestkrát svlečená (after sixth ecdysis)
<i>Lychas scutillus</i>	12-26	7	30-40	68+74	88+104	135♂ 141♀	-	261

Odchov štíra *Lychas tricarinatus* (Simon, 1884)

	doba průběhu svlékání ve dnech od narození (time of ecdyses counted in days from date of birth)					první porod * (first delivery)	počet larev (number of larvae)	druhý porod * (second delivery)	počet larev (number of larvae)	třetí porod * (third delivery)	počet larev (number of larvae)	věk při úmrtí (age at death)
	první (first)	druhé (second)	třetí (third)	čtvrté (fourth)	páté (fifth)							
A	8	36-39	59-70	94 120 ♀ 92 - ♂ 94 - ♂	141 - ♀	206	35	275	32	334	28	373 465 346 378 635
			59-70 ♂	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B	6	33-40	58-70	82-108	112 ♀ 112 ♀ 137 ♀	205 220 211	24 19 28	279 301 280	18 20 24	340	18	365 320 303 319-470 240 240
				85-108 ♀♀ 82 ♂ 102 ♂	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -
C	5	29-39	47-60	70-92	-	-	-	-	-	-	-	-
			♂♂	♀♂	-	-	-	-	-	-	-	-

*) stáří samice ve dnech při porození larev (age of mother in days at delivery date),

Pro srovnání jsem sestavil dvě tabulky. Jednak je to tabulka, v níž je možné porovnat, že vývoj do dospělosti byl u všech tří chovaných druhů rodu *Lychas* téměř shodný, a také se tyto druhy neliší ani v délce březosti a ve věku, v němž samice prvně rodí mláďata. Z druhé tabulky je patrné, že chované samice *L. tricarinatus* měly během svého života dvakrát nebo třikrát mláďata a umíraly ve věku okolo jednoho roku. Nejvyšší zdokumentovaný věk u samice byl 470 dnů, u samce pak 635 dnů. Některé samice svůj vývoj dokončily po čtvrtém a jiné po pátém svlékání, zatímco samci dospěli buď po třetím, nebo čtvrtém svlékání. Zajímavé však je, že v chovu měly mláďata pouze samice, které absolvovaly páté svlékání, naopak rekord v dlouhověkosti drží samice po čtvrtém svlékání. Je

Stejná samice *L. tricarinatus* s mláďaty, která již absolvovala první svlékání

Lychas scutillus, samec

nutné si však uvědomit, že se jednalo o pozorování jen několika exemplářů, a tak zjištěná data nelze zcela zevšeobecňt.

Literatura

- Kovařík F., 1998: Štíři [Scorpiones]. Jihlava (Czech Republic). Publishing House "Madagaskar", 176 stran
- Kovařík F., 2000: Odchov štíra *Lychas scutillus*. Akvárium terárium 43(1), str. 48-50
- Kovařík F., 2000: Rearing of the scorpion *Lychas scutillus*. J. British Tarantula Soc. 15(4), str. 120-123
- Kovařík F., 2006: Opakovaný odchov štíra *Lychas mucronatus*. Akva tera fórum 2(1), str 58-59

